

Nationalmuseets etnografiske Samling 1939.

Geografisk Tidsskrift, Bind 43 (1940)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/gto/gto_0043-PDF/gto_0043_69845.pdf

Link til website:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=69845>

pdf genereret den : 22/5-2008

Nationalmuseets etnografiske Samling 1939.

Nationalmuseets etnografiske Samlings Virksomhed, der spænder over fjerne Egne af Jorden, har naturligvis ikke kunnet være uberørt af den bestaaende Uro i Verden; Skibsforbindelserne har været sene og usikre, og ventede Sendinger er af Farehensyn forblevet i deres Hjemland.

Til Trods herfor er der i Aarets Løb tilgaaet Samlingen værdifulde Erhvervelser. Først blandt disse maa nævnes Prinsesse Mariés Samling af orientalske Gudebilleder. Denne betydelige Samling, der udgør ca. 400 Numre, er tilvejebragt af Hendes kgl. Højhed, efter hvis Død 1909 den har været opbevaret i H. kgl. H. Prins Valdemars Hjem: „Det gule Palæ“. Da Hjemmet nu ved Prinsens Død skulde opløses, har Arvingerne, Prins Valdemars og Prinsesse Mariés Børn, tilbudt Samlingen som Gave til Nationalmuseets etnografiske Afdeling, hvor den vil danne et synligt Minde om Prinsessens mangesidige Interesser.

Samlingen omfatter hovedsagelig Siam, Japan og Kina, med hvilke Lande Prins Valdemars Sætogter bragte ham i stærkest Berøring. Den indeholder adskillige store, monumentale Figurer i Træ eller Bronze, Sager, som nutildags ikke mere vil kunne føres ud af de paagældende Lande.

Den videnskabeligt set værdifuldeste Del er Siam-Samlingen, hvor ogsaa Prinsessens nære Berøring med „Det østasiatiske Kompagni“'s Mænd har været af Betydning for dens Forøgelse; her findes en værdifuld Repræsentation for den ældre Kunst (Fig. 1).

For Japan og Kina maa foruden store buddhistiske Figurer fremhæves et større Antal smukke Smaasager som de japanske Bælteplader af Elfenben og smaa Figurer i Rav og forskellige Stenarter, forestillende den tykmavede og glade Guddom Putai. Som Kunstnerinde har Prinsessen særlig følt sig tiltrukket af de bizarre Figurer, Putai (japansk Hotei), den japanske Visdomsgud Fukurokujuu, Oldingen med den overdrevent høje Pande, og andre, i hvilke særlig Japanernes Sans for Lune kommer til Orde; disse udgør

Fig. 1. Siamesisk Buddha udskåret i graagrøn Sten, staaende paa en Metalfod, indlagt med Emaille. 43 cm høj. Af H. kgl. H. Prinsesse Maries Samling.

en talrig Del af den japanske Samling. Her er det ikke Ælde eller Sjældenhed, der er lagt til Grund, men kunstneriske Hensyn. Nationalmuseet maa være de kongelige Givere særdeles taknemligt for den betydelige Gave.

Ved Docent, Dr. Kurt Wulffs Død har den etnografiske Samling mistet en af sine trofaste Hjælpere, hvis Kundskab vi ofte har tyet til, særlig overfor kinesiske Indskrifter, og hos hvem Museet stedse mødte Velvilje. Som Arv fra ham modtog Museet en smuk lille Figur fra Tang-Tiden, 2 glaserede Tagsten fra Peking, en sibirisk Bronzedolk samt 2 Træblokke med tibetansk og mongolsk Skrift til Trykning af Bøger. Endvidere overlod hans Enke Samlingen en større Række Smaasager og et betydeligt Antal fotografiske Negativer hidrørende fra hans Rejser.

Blandt dem, der har beriget Samlingen med Sager fra forskellige Egne, maa iaar paany nævnes Maskinmester Vilh. Sarup, hvis etnografiske Interesse har været Museet til saa stor Nytte. Som det maa være for en søfarende Mand, er de hjembragte Sager snart fra en Del af Kloden, snart fra en anden, efter hvor Rejserne fører ham hen; denne Gang er det særlig Japan og Korea; 34 Stykker er modtaget som Gave, mens Museet for andre har godtgjort de direkte Udlæg. Hr. Sarup er i sjælden Grad inde i, hvad Museet har, og hvad det savner, hvad der naturligvis betyder meget for hans Samlingers Værd for os. Blandt de japanske Sager skal fremhæves en Bælteknop af Elfenben, forestillende en græssende Hest. Fra Cochinkina er hjembragt flere Stykker, ligeledes fra de ostindiske Øer. Særligt skal nævnes et pragtfuldt sølvindvævet Lændeklæde fra den lille Ø Pulo Wei ved Sumatra, der bebos af Atjeher.

Fra Professorinde Estrid Fabricius har Museet modtaget en større Række Smaasager fra forskellige Egne, hovedsagelig hjembragt af hendes Fader Professor Hjalmar Stolpe fra den svenske Vanadis-Ekspedition 1883—85.

En anden Ven af Museet, Dr. Poul Fejos, har, dels som Gave, dels som Depositum, overladt Samlingen en stor Række Sager, hjembragt fra hans omfattende Rejser i Filmens Tjeneste. Hovedmængden er fra de ostindiske Øer: Marionetter, Masker, Tekstiler o. a.; men ogsaa Siam, Kina og Madagascar er repræsenterede.

Et større Fotografi af det etnografiske Museums Stifter, Chr. Jürgensen Thomsen efter en Tegning af J. V. Gertner, er en Gave fra Skoleinspektør Frk. A. Tang Barfod. Giverinden skriver, at det har hængt i hendes Barndomshjem, hvor hendes Fader, Hospitalsforstander H. P. Barfod, lærte sine Børn at betragte det med Ærefrygt, naar han fortalte dem om „gamle Thomsen“.

Til Billedsamlingen er som Gave indgaaet fra Læge Jul. Jespersen en Mappe med Fotografier væsentlig fra Java og fra Fuldmægtig Preben v. Irgens Bergh 2 Albums og en Række løse Billeder som Fortsættelse af de talrige Billeder, Museet tidligere har modtaget fra samme Giver, hidrørende fra Kaptajn Alfred v. Irgens Berghs omfattende Rejser i forrige Aarhundrede.

Ny Carlsbergfondet, hvis Velvilje Museet saa ofte har nydt godt af, hvor det gjaldt Erhvervelse af Sager af kunstnerisk Værdi, som det oversteg Museets Evne at erhverve, har iaar forskaffet Samlingen en Gandhara-Skulptur, en kinesisk Bronzefigur med Indskrift og en større Række gamle smukke Sager fra Syd-Congo, hvilke vil blive omtalt senere. Endvidere har Fondet overladt Samlingen en karakteristisk Buste af en Østgrønlænderinde, udført af Billedhuggeren Greve Eigil Knuth.

ASIEN.

For *Vest-Asiens* Vedkommende er den vigtigste Forøgelse sket indenfor Samlingerne fra Iran. Herfra har Fru Marie Karl Sørensen skænket et Dervish-Udstyr, som hendes Mand, Revisor K. Sørensen, selv har bragt hjem. Hertil hører bl. a. en Hue med broderede, arabiske Skriftegn og en Dolk med Miniaturmalerier paa Fæstet. Fra Iran er desuden ved Køb erhvervet en Røgelsebrænder af Bronze.

For det øvrige Vest-Asien har Museet kun modtaget spredte Gaver, saaledes fra Dr. H. Ingholt en middelalderlig Lerflaske, en saakaldt Pilgrimsflaske, købt i Hama, fra Museumsinspektør P. J. Riis en Dobbeltfløjte fra Syrien og fra Sygeplejerske Frk. D. Siegmufeldt en Amulet fra Palæstina.

Fra *Nord-Asien* foreligger der ikke store Forøgelser. Den betydeligste er en Gave fra afdøde Konsul H. L. Ørnfelt med Frue, f. Bakhalovich, og deres Datter, Fru Vera Haxthausen. Den omfatter en rigt ornamenteret Frakke af Lakseskind, en Hat af Birkebark, samt nogle Sølvprydelser m. m. fra Giljakerne ved nedre Amur; alle disse Stykker har i mindst 50 Aar været i Familiens Eje, saa at de hidrører fra en Tid, da russisk Indflydelse endnu ikke havde gjort sig stærkt gældende i disse Egnes Kultur. I øvrigt kan kun nævnes, at Grosserer Knud Anton Berg har foræret et tatarisk Fyrtøj fra Byen Bijsk ved Foden af Altaj-Bjergene.

I *Mongoliet* har Det kgl. danske geografiske Selskabs Ekspedition under Hr. Haslund Christensen virket 1938—39, og det er lykkedes at tilvejebringe meget omfattende og alsidige Samlinger,

som dog først i næste Aarsberetning vil kunne finde nærmere Omtale, idet Forholdene har sinket Sagerne Hjemsendelse.

Derimod skal her nævnes, at Samlingen som Gave fra cand. polit. Ebbe Munch har modtaget et mongolsk Filttelt og en fuldstændig Dragt for en lamaistisk Shaman, Sager som Giveren selv har hjembragt fra Mongoliet, og at Museet gennem Hr. Werner Jacobsen har erhvervet en mongolsk Te- og Madskaal, drejet af Trærod. Dette Arbejde udføres af Kinesere; er Træet tilstrækkelig smukt, ofres Sølvmontering, som ofte udføres af Mongolerne selv. Denne Skaal maa kun benyttes af Lamaer.

Fra Docent, Dr. Niels Ambolt, Lund, som har været Deltager i Sven Hedins sidste Ekspedition, har man erhvervet en Række Sager fra Øst-Turkestan, smukke Dragter og forskellige Brugsgenstande. Endelig er som Gave fra Ingeniør K. Fæster modtaget en Stenlampe af turansk Form. En stor, smuk tibetansk Kobberkande skylder Museet Konsul George Yorcks Interesse.

Blandt de *forindiske* Erhvervelser maa i første Række nævnes det førnævnte buddhistiske Relief i graa Skifer, hvis Erhvervelse Ny Carlsbergfondet har muliggjort. Det er en nord-indisk Kunst, som almindeligt bærer Navn efter det gamle Rige Gandhara nord for Punjab, hvor der i de første Aarhundreder af vor Tidsregning var stærk græsk Indflydelse; under Figuren ses en Frise af græske Altre. Et stort og smukt tveægget Sværd fra Centralindien, den saakaldte Patissa, erhvervedes ved Bytte med Vaabensamleren, Guldsmed Holger Jacobsen.

Blandt de dravidiske Bjergfolk i Nilghiribjergene i Syd-Indien, Todaerne, gjorde H. kgl. H. Prins Peter af Grækenland og Danmark etnografiske Studier. Ved denne Lejlighed havde Prinsen den Godhed at gøre Indsamlinger ogsaa for vort Museum; der hjemsendtes en Række Sager, særlig henhørende til Dragt og Kultus. Samme Aar arbejdede fhv. Professor i Wien, Pater Wilh. Koppers, blandt Bhilerne, et kolarisk Bjergfolk i Central-Indien; Museets Andel i Udbyttet fra disse Studier var dog paa Grund af Krigen ikke naaet hertil ved Aarets Udgang. Disse ældre indiske Folk, der af de senere Herskerfolk er trængt op i Bjergene, har en særlig Interesse, men har, naar undtages Santhalerne, hidtil været sparsomt repræsenterede i Museet.

Fra Museets mangeaarige Ven, Frk. Anna P. Krarup, modtoges en smuk Krydderidaase; endelig er et beskrevet Palmeblad fra Ceylon en Gave fra Toldinspektør F. D. Bang, hvis keramiske Samling fra Salvador omtales senere i denne Beretning.

I *Kina* har Museet iaar faaet en Medarbejder i Provinsen Yünnan,

Sekretær for British and Foreign Bible Society V. B. Mølgaard, som gennem Dansk Samvirke selv har tilbudt sin Bistand. Hr. Mølgaard er stærkt etnografisk interesseret og har specialiseret sig i visse Grupper som Guddomme til Beskyttelse af Døren, Skæbnetegnene Pa-kwa, Børnehuer med Amuletter mod det onde Øje o.l. Ved et Besøg iaar har han allerede skænket en Række Sager af denne Art og har lovet at fortsætte. Det er Hr. Mølgaards Agt at skrive om Kultus i Yünnan, og han vil efter Benyttelsen skænke Museet selve Materialet. Dette Tilbud er os af saa meget mere Værd, som just denne Del af Kina er særdeles ringe repræsenteret.

Fra Frk. Ida Bisgaard er der tilgaaet Samlingen 3 pragtfulde sydkinesiske Skuespillerdragter, i sin Tid hjemført fra Siam af Frøkenens Broder, Direktør Louis Bisgaard.

Hr. Werner Jacobsen, som var arkæologisk Medarbejder ved Det kgl. danske geografiske Selskabs Ekspedition til Centralasien 1938—39, har paa Hjemrejsen erhvervet flere gode Sager, som han har skænket Museet, saaledes 2 større træskaarne Bodhisatvafigurer og 2 taoistiske Præstedragter, foruden Sager fra Annam og Malakka. Disse Gaver maa saa meget mere paaskønnes, som Hr. Jacobsen selv er Samler.

Et Par smukke Indskriftstavler af Bronze, baarne af Løvefigurer, udskaaret Bæger af Næsehorns Horn er skænket af Kaptajn Münster. Næsehornet mentes at beskytte mod Gift, en Tro, der ogsaa har været herskende i Europa i 15.—16. Aarhundrede.

To af vore mangeaarige Forbindelser har ogsaa iaar vist deres Interesse. Overlærerinde, Frk. Anna P. Krarup ved at skænke en pragtfuld Mandarinkaabe og Tømrermester P. Wedsted ved en original Tushæske i Form som en Skriftrulle.

Fru Thyra Quist har skænket en Vifte i den dertil hørende lakerede Æske. En anden Vifte med Æske af Bambus modtoges med andre Sager efter Stiftsdame, Frk. Ebba Ragnhild Bluhme. Et Minde om vor tidligere Kinahandel er en aflang lakeret Æske, formentlig til Forsendelse af The; den modtoges sammen med en lille Bismervægt som Gave fra Frk. A. I. J. Stolpe. Den hidrører fra Frøkenens Oldefader, der var Toldkontrollør ved Øresundstolden. Endelig har Kontorchef Gustav Bauditz skænket en udskaaren Fiskestang og Museumsamanuensis Knud Stephensen en sydkinesisk Torvekurv.

Fra Japan byder Aaret kun paa en enkelt Erhvervelse, men til Gengæld et større Stykke, en rødakeret Præstestol med Bronzebeslag, tilgaaet Museet gennem Kunsthandelen.

Fra *Bagindien* har Hr. W. Mather og Fru Borghild Mather, Rangoon, sendt Samlingen en fuldstændig Mands- og Kvindedragt, som de benyttes af de birmanske Byboer, mens Frk. Martha Boyer ved den etnografiske Afdeling fra en Rejse i Cambodia og Siam som Gave har hjembragt forskellige Sager, saaledes fra Landsbyen Siemréap-Angkor en Kokoskraber, udskaaret i Form af en Kanin, en Bambusbeholder med tilhørende Bæger til Palmevin, der faldbydes i Gaderne, og et Bærenet til Transport af Mad til Præsterne, ogsaa ophængt i Træerne med Frugter til Aanderne. Fra Bangkok hjembragtes en Bold, flettet af Rotang, og en Skuldertaske for en Buddhistpræst.

Gennem Kunsthandlen har Museet enhvervet et interessant og værdifuldt Stykke: en forgyldt Sølvskaal paa Fod, rigt prydet med Nielloarbejde. Den har været anvendt til Vievand ved den Haarskæringsfest, der i Siam betegner Overgangen fra Barn til Mand.

I Tilslutning til de tidligere omtalte kinesiske Sager har Hr. Werner Jacobsen skænket et Par Dragter og Dragtstykker, antagelig fra Annam, men købt i Singapore. Her købtes ogsaa et pragtfuldt Bryllupstæppe, anvendt blandt Paknaur-Stammerne paa Malakka.

Fra Staten Kedah paa Malakka hidrører 2 forskellige Risknive, 3 Øser og en lille Morter til Sønderdeling af Betelnødder. De hjembragtes af Direktør Bendt Rom som Gave sammen med Redskaber til Stenhugning og Træskæring fra Bali.

Fra *Malakka* hidrører endelig 2 Vaaben skænkede af Professorinde H. Howitz og hjembragt 1856 af Giverindens Fader, Admiral George Jacobson.

For *Indonesiens* Vedkommende har Tilvæksten været ret betydelig. I første Række maa her nævnes den betydelige Gave, Dr. Peter Vedel medbragte ved sit Besøg i Danmark. Denne Samling, der omfatter 200 Numre, bestod overvejende af hindu-javanske Sager, deriblandt 9 større Stenfigurer; en 10de, en Ganesa, var udført i Ler; endvidere Skaale og Øser, Klokker, Bjælder, Spejle og Spejlhaandtag af Bronze i særdeles smuk Udførelse (Fig. 2); yderligere mere end 40 Smaafigurer og Hoveder, udgravede i Modjokerto, i Madjapahit-Dynastiets Palads, det sidste hindu-javanske Herskerhus, som i 1483 gik til Grunde for det muhammedanske Angreb. Da Museet intet forud ejede af Bronze- og Lersager, hidrørende fra denne gamle Tid, vil denne Gaves Betydning forstaas. Foruden den javanske Samling skænkede Dr. Vedel en Del Sager fra Bali, saaledes 3 malede Vægtæpper, forskellige Masker og Træskæringer.

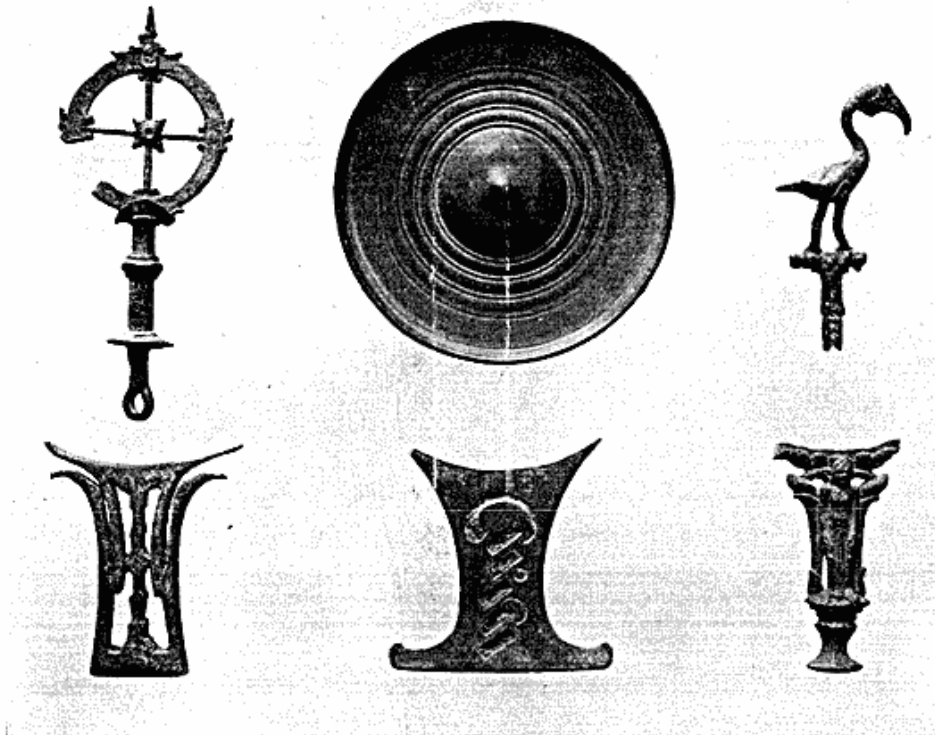

Fig. 2. Hindu-javanske Bronzesager; Spejl- og Spejlhaandtag; 2 Greb til Klokker. Af Dr. Peter Vedels Gave.

En større Udveksling af Sager med Rautenstrauch-Joest-Museet i Köln bragte en værdifuld Forøgelse fra det østlige Indonesien, særlig Tenimber og Babber; ialt et halvt Hundrede Stykker, hovedsagelig omfattende Dragter, Smykker og Husgeraad; Hovedstykket er dog en smukt udskåret Søjle med en Anefigur (Fig. 3). — Bytteforbindelsen omfatter ogsaa Afrika og Oceanien, under hvilke Omraader disse Sager vil blive omtalt.

Hr. Aage Henriksen har hjembragt og skænket en stor, smuk Dansemaske, forestillende den onde Aand Rangda, som under Dansen bekæmpes og overvindes af Barong; det er Lysets Kamp med Mørket.

Dr. H. Smidt, der har været Læge paa Java, har skænket 3 smukke Tøjer fra Lampong paa Sumatra, hvis ejendommelige Vævninger hidtil kun har været repræsenteret ved et enkelt, men til Gengæld gammelt og sjældent Stykke.

En af de danske, som hjemvendt fra hollandsk Tjeneste i Indonesien jævnlig har vist Museet Interesse ved Sager og Oplysninger, fhv. Administrator V. Jung, har skænket 2 balinesiske Danse-

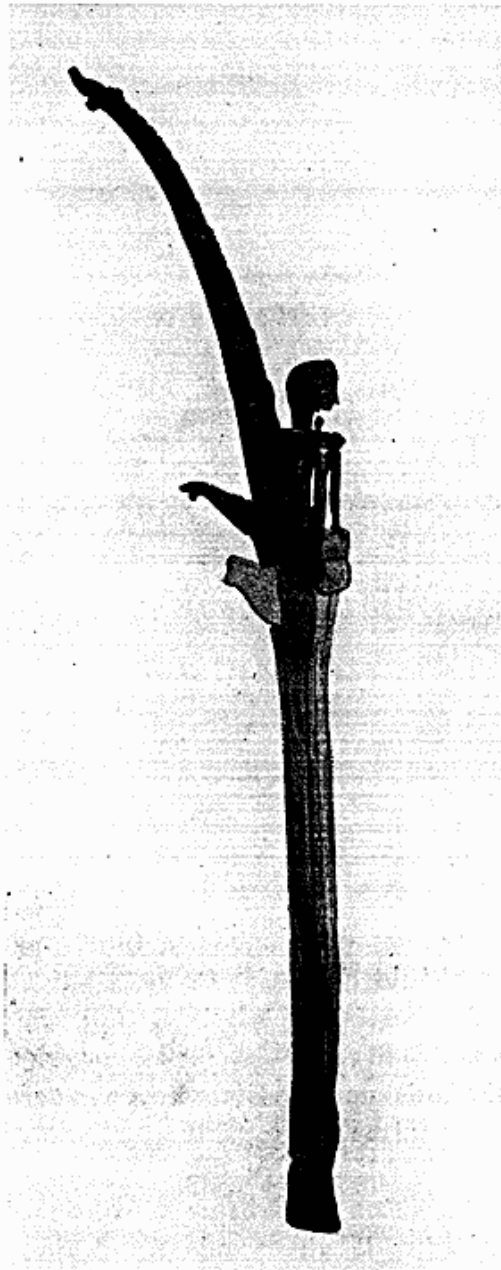

Fig. 3. Anefigur fra Øen Babber.

hovedsmykker og en malajisk Hat fra Sumatra, og som Gave fra Fru Jung er modtaget 3 Udskæringer i Kokosnød. — En anden af Museets fra Indonesien hjemvendte Venner, Hr. E. Wiehe-Winkel, har skænket et Armbaand af en Algeart, som af de indfødte — samt delvis ogsaa af Europæerne — anvendes mod Gigt og Rheumatisme, foruden en Røgelsebrænder til Værn mod Moskitoer og

endelig 11 smaa Fotografier fra Long-Iram-Dajakkerne paa Borneo.

Ved Tøjhusmuseets Velvilje er modtaget den damascerede Klinge til en ældre Kris, som i Henhold til Vaabenforbudet var indleveret til Hærens tekniske Korps til Tilintetgørelse.

Endelig har Samlingen paa Auktion erhvervet et Par Hænder af Træ med bevægelige Fingre, som af Batakerne paa Sumatra anvendes ved en Ceremoni, ved hvilken den døde i Skikkelse af en Leddedukke besøger de efterlevende og berører dem med sine Hænder.

OCEANIEN.

Den talmæssige Forøgelse af Samlingerne fra Oceanien er ganske vist ringe, men alligevel maa disse siges at have faaet en værdifuld Tilvækst i det forløbne Aar. Ved det andetsteds omtalte Bytte med Rautenstrauch-Joest-Museet i Köln er det lykkedes at komme i Besiddelse af et Antal Sager, der ikke tidligere har været repræsenteret i Samlingerne, og som det nu er vanskeligt at faa fat i. Dette gælder især en Samling paa 32 Stykker fra Mikronesien, hvor den europæiske Civilisation forlængst har fortrængt den oprindelige Kultur. Størstedelen af Sagerne, der især omfatter Klædedragt og Smykker, stammer fra Carolinerne, endvidere findes der nogle faa Stykker fra Marshall-Øerne og tre Træskaale fra Palau-Gruppen. Foruden Sagerne fra Mikronesien er der i Samlingerne fra Köln 6 Stykker fra Central-Australien, af hvilke 2 længe har staaet paa Museets Ønskeseddel. Det er to af de store Hovedprydelser af farvede Snore og Fjer, som benyttes ved Totemceremonierne. Paa ret ejendommelig Maade er Museet desuden kommet i Besiddelse af en Del Sager fra Marshall- og Gilbert-Øerne. Disse Stykker, der bl. a. omfatter en karakteristisk, timeglasformet Tromme, en Rustning af Kokostaver og et Krigsbælte af Rokkehud m. m., er engang i Slutningen af forrige Aarhundrede købt som Del af en Skibsladning af en Aalborg-Købmand og siden skænket til Aalborg Katedralskole, hvor de har henligget i mange Aar. Da Samlingen indeholder Ting, som ikke tidligere har været repræsenteret i Museet, modtog man med stor Glæde Skolens elskværdige Tilbud om at faa Sagerne overladt mod forskellige Genstande af mere pædagogisk Betydning. To af Museets Venner, der lever fjernt fra Danmark, har desuden atter bevist deres Interesse ved at sende Gaver. Det er Hr. T. E. Hansen paa Ny Zealand, der har sendt to Kamme af Bambus fra Bismarck-Arkipellet, og Apoteker Axel Erup i Valparaiso, der har skænket en sleben Stenøkse fra Paaskeøen. Begge

Gaver er særdeles velkomne, da Typerne ikke tidligere fandtes i Museets Samlinger. Endelig har Museet som Gave fra Fru Marinekaptajn von Holck modtaget et Stykke Basttøj fra Hawaii.

A M E R I K A.

I Regelen plejer det at være Grønland, som dominerer indenfor Nyerhvervelserne fra Nord-Amerika. Selv om Hovedmængden af Sager fra denne Verdensdel ogsaa i Aar hidrører fra *Eskimoerne*, er det imidlertid denne Gang fra en anden Kant af deres Omraade. Takket være Rask-Ørsted Fondets Velvilje kunde Museumsinspektør Helge Larsen fortsætte de Undersøgelser, som blev indledet med den første dansk-amerikanske Alaska-Ekspedition 1933, idet han sammen med Professor Fr. Rainey fra Alaskas Universitet blev sat i Stand til at foretage en Række omfattende Udgravninger ved Point Hope Nord for Bering-Strædet. Det store og overordentlig interessante Udbytte, som omfatter en Mængde Sager baade fra meget gammel og fra nyere Tid, og som tilmed i visse Retninger aabner helt nye Perspektiver for eskimoisk Kulturhistorie, er delt ligeligt mellem Nationalmuseet og Universitetet i Alaska; det er dog ikke her Stedet til at gaa i Enkeltheder, eftersom en foreløbig Beretning om de vigtigste Fund vil fremkomme i dette Tidsskrift. Samtidig med de arkæologiske Undersøgelser foretog Helge Larsen en betydelig Indsamling af etnografiske Sager ved Point Hope, og under kortere Ophold paa St. Lawrence Island og ved Norton Sound lykkedes det ham desuden at indkøbe nogle mindre Samlinger af arkæologiske Genstande fra disse Steder. Da imidlertid St. Lawrence Islands Arkæologi trods alt stadig var ret svagt repræsenteret, erhvervedes yderligere ved Bytte med Alaska-Universitetet en Samling af over 450 Oldsager fra dette Sted, som aabenbart har udgjort et vigtigt Kulturcentrum inden for Eskimo-Omraadet i forhistorisk Tid. Øens Befolkning slutter sig nu nærmest til de asiatiske Eskimoer, som hidtil har været meget sparsomt repræsenterede i vort Museum; denne uheldige Tilstand blev afhjulpet ved samme Lejlighed, idet der erhvervedes adskillige etnografiske Sager af forskellig Art fra disse Eskimoer.

Arbejdet i Grønland er dog ikke blevet forsømt i det forløbne Aar. Paa Ekspeditionen til Nordøst-Grønland 1938—39 under Ledelse af Eigil Knuth, Ebbe Munck og Alf Trolle, har Grev Knuth foretaget talrige Udgravninger, dels i Omegnen af Ekspeditionens Hovedkvarter ved Mørkefjord, dels langt nordpaa ved Sophus Müllers Næs og Eskimonæs mellem 80° og 81° n. Br. Resultatet beløber sig til flere Hundrede Stykker, af hvilke navnlig de nord-

ligste er betydningsfulde ved at vise en ren Thule-Kultur uden Indblanding af yngre, sydfra stammende Former. Fra de øvrige Dele af Grønland er kun indkommet mere spredte Forøgelser. To mindre Samlinger, henholdsvis fra Thule-Distriktet og fra Umánaq-Distriktet paa Vestkysten, er skænket af Læge Børge Scheibel og Redaktør Helge Bangsted, som begge selv har tilvejebragt dem under tidligere Ophold i Grønland. Fra Apoteker A. C. Jørgensen har Museet modtaget en Konebaadsmodel m. m., og stud. mag. Holger Rasmussen har foræret et Par Genstande fra Julianeraab Distrikt. Endelig har Grønlands Styrelse vist Museet den Velvilje at overlade det en vestgrønlandsk Bærepels (*amaut*) af Renskind, en Type, som tidligere ikke fandtes i Samlingen.

Med Hensyn til *Nord-Amerikas Indianere* er der først og fremmest Grund til at nævne, at den store Samling af arkæologiske Sager, der blev omtalt i forrige Aars Beretning som en Gave fra Hr. Harald S. Bang i Louisville, Kentucky, nu er kommet til Museet. Den omfatter ikke mindre end ca. 1000 Oldsager, hovedsagelig af Sten og Ben, fra Staterne Kentucky og Indiana, og danner baade en værdifuld og kærkommen Forøgelse af vort Materiale fra disse Egne. Hertil slutter sig yderligere en Del Potteskaar fra forhistoriske Fundpladser i de sydvestlige Forenede Stater og tre nyere Lerkar, som efter deres Form maa antages at hidrøre fra Santa Clara-Puebloen i New Mexico. Fra Hr. F. E. Jørgensen er som Gave modtaget en Pilespids fra Michigan, og ved Køb er der erhvervet nogle ældre Stykker fra Dakota-Indianerne, bl. a. et Par smukt broderede Mokkaer, en Tobakspose m. m.

Fra México har Fru Ebba Stibolt foræret tre Voksfigurer af Folketyper, som er bragt til Evropa allerede ca. 1840. Aarets største Forøgelse fra disse Egne er dog endnu ikke indløbet. Det drejer sig om en Samling paa 137 Numre fra Huichol-Indianerne, tilvejebragt af en dansk Dame, Frk. Bodil Christensen, hvis store Interesse for og Kendskab til sit nye Hjemlands Kulturhistorie allerede tidligere har givet sig Udslag i Museets Erhvervelser. Der vil forhaabentlig blive Lejlighed til en nærmere Omtale af Huichol-Samlingen i den næste Aarsberetning. En særdeles værdifuld Gave har Museet desuden modtaget fra fhv. Toldinspektør F. D. Bang, nemlig en Samling bestaaende af 50 Lerkar m. m. fra Salvador. Disse Kar er i sin Tid hjemsendt af Giverens nu afdøde Broder, Generalkonsul Andreas Bang, San Salvador, som var stærkt interesseret i Mellem-Amerikas Forhistorie. Samlingen giver et udmærket Indtryk af de forskellige, før-columbiske Kulturstrømninger, som har gjort sig

gældende i dette Omraade: først det primitive, arkaiske Grundlag, senere Paavirkninger fra Choroteger og Mayaer og til sidst den Indflydelse, som skyldes Indvandringen af mexicanske Stammer fra Nord. I Forbindelse med Museets Samlinger fra Honduras og Costa Rica giver denne vigtige Forøgelse et udmærket Indblik i de vigtigste Stilarter, som gennem Tiderne har behersket den keramiske Udvikling i Mellem-Amerika. Et Minde om Fortidens gamle Kultur, som den endnu er bevaret paa afsides Steder til vore Dage, er den fantastisk udseende Dansedragt fra Indianerne i Provinsen Coclé i Panamá, for hvilken Museet kan takke Godsejer Asger Kierulff sammesteds. Den er af malet Basttøj og forsynet med en frygtindgydende Maske af samme Materiale. Dansene, ved hvilke den bæres, finder Sted i Forbindelse med den katolske Kristi Le-gemsfest, men gaar naturligvis tilbage til hedensk Tid.

Fra Syd-Amerika er der kun indkommet ret faa Forøgelser i Aarets Løb. Hr. O. Holm har foræret en smuk Kobberøkse fra Ecuador, og Direktør H. P. Hjerl Hansen, hvis arkæologiske Inter-esser er velkendt, har elskværdigt skænket forskellige Smaasager, som han har indkøbt under en Rejse i Bolivia; særlig kan frem-hæves en smuk Bronzekniv, nogle Smykkenaale o.l. En anden særdeles velkommen Gave bestaar i ti smukt maledede Lerkar, der er overladt af Ingeniør Ove Bock i Carmensa, Argentina. De hidrører alle paa et enkelt nær fra Provinsen Catamarca og er typiske for Diaguita-Kulturen, en Udløber af den gamle, peruanske Kultur, som tidligere fandtes i det nordvestlige Argentinas Bjergerne. Denne Forøgelse er der saa meget mere Grund til at paaskønne, som Museets Repræsentation for den omtalte Kultur i det hele taget er sparsom.

De etnografiske Erhvervelser fra Syd-Amerika falder næsten udelukkende paa de sydligste af denne Verdensdels Folkeslag. Mu-seets trofaste Hjælper, Maskinmester V. Sarup, har fra Arau-canerne i Chile hjembragt forskellige Sager, navnlig flere ejen-dommelige, store Sølvsmykker, som endnu tydeligt viser Spor af gammel, peruansk Indflydelse. En særlig Interesse knytter sig til en Kappe af Skindet af den amerikanske Struds, som er skænket af Malerinden Frk. Siegfride Bille. Kapper af denne Slags, som nu er meget sjældne, nævnes i ældre Tid fra Patagonien, og da det her omtalte Stykke har tilhørt Frk. Billes Farfader, Admiral Steen Bille, er der al Grund til at tro, at det er hjemført af ham under Jordomsejlingen 1845—47 med Korvetten „Galathea“, som bl. a. besøgte Buenos Aires. Til sidst kan det nævnes, at man ved Bytte med Museum für Völkerkunde i Berlin har erhvervet et Par mindre

Fig. 4. Stol fra Batshioko, Sydvest-Congo. Blandt Fremstillingerne ses bagtil 3 Flagermus hængende med Hovederne nedad. Af Ny Carlsbergfondets Gave.

Genstande fra Indianerne ved øvre Xingú samt suppleret den desværre stadig meget ufuldstændige Samling fra Ildlandet.

AFRIKA.

Mens det i Fjor især var Samlingerne fra Øst-Afrika, der blev forøget, er det i Aar inden for det centrale Vest-Afrika, Museet har modtaget de største Forøgelse. Ny Carlsbergfondet har skænket én pragtfuld Samling Negerkunst fra Folk i Syd-Congo. Sagerne er

i sin Tid bragt her til Danmark af Fru Victa Knauer, som under sit Ophold i Congo havde samlet megen værdifuld Negerskulptur. Blandt de modtagne Genstande kan fremhæves udskaarne Daaser og Bægere fra Bakuba og to Stole fra Batshioko'er, paa hvilke Træskæreren har fremstillet hele Folkelivsscener (Fig. 4). Selv smaa Brugsgenstande fra Dagliglivet som en kugleformig Snusbeholder viser den Kunstfærdighed, hvormed disse Folk forarbejder deres Sager.

Ved Bytte med Rautenstrauch-Joest-Museet i Köln har Samlingen erhvervet en Del Sager fra Kamerun. Fra dette Omraade besad den tidligere kun faa Genstande, hvoriblandt dog nogle særdeles værdifulde udskaarne og malede Træmasker. Ved nævnte Bytte har vi nu modtaget adskillige Brugsgenstande: Kurve, Træskaale, Kalebasskaale, en Træske, Tasker, en Taburet, en Pilespids til at fjerne Sandlopper med og en Del Smykker. Særlig interessant er en ornamenteret Pæl, der anbringes ved Medicinmandens Hytte.

Et lille Minde om den Tid, da vi selv havde Kolonier paa Guinea-Kysten, er modtaget gennem nu afdøde Kaptajn C. Brun, Roskilde. Kaptajnen forærede dels Museet et Par Billeder af sin Onkel Eduard Carstensen, der i sin Tid som Guvernør i Dansk Guinea har skaffet Museet en væsentlig Del af dets Samlinger herfra, dels et Pibehoved fra Ashanti, som han som ung havde faaet af sin Onkel, samt nogle andre Smaating, der kunde hidrøre fra denne.

Ved Køb har Museet erhvervet nogle udmærkede Træmasker fra den franske Koloni paa Elfenbens-Kysten (Stammerne Bobo og Dan) og en Træfigur fra Yoruba.

Selv om det saaledes især er de vest-afrikanske Samlinger, der er blevet forøget i Aarets Løb, har vi dog ogsaa modtaget en særdeles kærkommen Gave fra Øst-Afrika, idet Plantageejer W. Heilbuth, der en Aarrække har arbejdet i Kenya, har foræret en Del Smykker og Dragtdele samt et Spyd og Skjold, som han selv har indsamlet hos Nord-Kavirondo, Masai og nogle af disse Folks Naboer.

Dr. P. Fejos har atter i Aar betænkt Museet med nogle Genstande fra Madagascar: et Par Maatter og Kalebasskaale.

Fra de nordligere Egne af Afrika er der kun modtaget enkelte Ting. Saaledes har Fru Billedhugger Rathsack skænket en Pisk af Flodhestehud fra Port Sudan, Museumsamanuensis K. Steffensen et Par Tøfler fra Marokko, en anonym Giver i Kalundborg en Fez fra Marokko, Hr. K. Søndergaard en Kæde af „Krebseøjne“ med vedhængende Medaillon. Ved Bytte med Vaabensamlere Guldsmed H. Jacobsen har Museet modtaget en marokkansk Dolk og en tyrkisk Yatagan, der dog ogsaa kan være fra de asiatiske Dele af det

gamle tyrkiske Rige. Et Bytte med Direktør M. Reygasse, Musée du Bardo, Alger, har forskaffet en Række Fotografier, der er oplysende dels for Nord-Afrikas og Saharas Arkæologi, dels fra Tuaregernes Etnografi.

I Tilknytning til Afrika-Samlingerne maa endelig nævnes den Interesse, som Forfatteren, cand. jur. C. Kjersmeier og Frue bestandig viser disse, en Interesse, der i Aar bl. a. har givet sig Udslag i, at Hr. Kjersmeier har skænket en Del Afrika-Litteratur, der er saa meget mere velkommen, som det er ret begrænset, hvad Museet har Raad til at anskaffe paa dette Omraade.

EUROPA.

Det kan ikke nægtes, at Museets europæiske Samling stærkt trænger til Forøgelse, navnlig indenfor Felter som primitive Redskaber og Jagtvaaben. Forøgelsen har ikke været stor i Aar, men saa meget mere paaskønnes de enkelte Givere, der har vist denne Del af Samlingen deres Interesse.

Ingeniør Ib Nyeboe har foræret en russisk Sadel og nogle russiske Dragtstykker samt en stor, ejendommelig Krave, som synes at hidrøre fra bulgarske Kvinders Festdragt. En lignende Krave er ogsaa erhvervet fra Translatør Frk. M. Erichsen. En Bondepibe fra Rusland har Kontorchef G. Bauditz givet Museet. Museumsamanuensis K. Steffensen og Familie har skænket nogle interessante Genstande af Bark fra Finland: et Par Sko, en Skaal og et Flod til Fiskenet. Afdøde Kaptajn C. Brun forærede nogle Smykker af syd- eller østeuropæisk Oprindelse, og den ukendte Giver i Kalundborg en Kalebasflaske og en Stilet fra Korsika. Endelig har Hr. A. Søndergaard skænket to mærkelige Træfigurer, som han har pløjet op paa en Mark ved Landsbyen Sem nær Tønsberg i Norge.
